

Romano hangos

13.

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 14 • ČÍSLO 4 • VYŠLO 9. KVĚTNA 2012

zprávy

PRAHA – Nohavica kouzla zba-
vený? Jeho song, který byl zatím
ušetřen mediálního výsluní. Písnič-
ku Dežo uveřejnil vloni na podzim.
Zní: „Dežo má nože a já panebože
ani tyč. Mám bílou kůži, ve tmě zá-
řím jak lejno na oltáři. Jako zlaták
vprostřed herny, proč jsem se nena-
rodil radši černý?“ Nohavica nepo-
chybně těmito verši zamířil k popu-
lismu. Jsou určeny širokému publiku
včetně prostších povah.

PRAHA – Volby do sněmovny by
nyní s přehledem vyhrála sociální
demokracie. Výsledky by byly ná-
sledující: ČSSD – 27,3 %, KSČM –
17,6 %, ODS – 16,4 %, TOP
09 – 10,7 %, KDU-ČSL – 7,2 %, Ze-
lení – 5,2 % (Věci veřejné – 1,1 %).

ŠLUKNOV – Města Šluknovské-
ho výběžky od počátku května hlí-
dá speciální pořádková jednotka 25
policistů. Její členové vykonávají
preventivní činnost a jsou k vidění
v ulicích při pravidelných pochůz-
kách. Skupin policistů je několik
a budou se střídát v pravidelných
třídenních turnusech. Místní oby-
vatelé vznik jednotky vítají.

ROSICE U BRNA – U Okresního
soudu Brno-venkov si vyslechli čtr-
náctiletý trest vězení dva mladí útoč-
níci, kteří vloni v říjnu bez jakékoliv
příčiny mimořádně brutálně napad-
li náhodně procházejícího 48letého
muže Josefa Sedláčka, pak ho ješ-
tě vysvlékli do naha a nechali ho na
mrazu málem zemřít. Zločinci byli
21letý pekař Jiří Kút a 22letý cukrář-
ský učeň Martin Žižkov. Ani jeden
z nich neví, proč to udělali. V Ro-
sicích je klid. Lidé si o tom jenom
rozprávějí. Žádné demonstrace, od-
suzující brutální nebezpečí ze strany
tamních zločinců nejsou na pořadu
dne. (www.romea.cz, kh)

Řeční neonacisté, kteří v předčasných parlamentních volbách získali skoro sedm procent hlasů a budou zastoupeni dvěma desítkami poslanců, bouřlivě oslavovali v neděli 6. května svůj nebyvalý úspěch. Předseda Zlatého úsvitu Nikos Michaloliakos prohlásil: „Veni, vidi, vici (Přišel jsem, viděl jsem, zvítězil jsem)“. „Nastala hodina strachu pro zrádce vlasti,“ hřimal na svolané tiskové konferenci. (www.romea.cz)

Tak už i ty, Jarku Nohavico?

Vážený pane Nohavico, chtěla bych
Vám poděkovat za spoustu Vašich
hezkých písniček, které mám ráda
a často si je zpívám. Taký moje děti
(mám čtyři) některé umějí. Zpíva-
jí si je doma nebo u táboráku na
skautu.

O to víc mě zamrzelo, když jsem
poprvé slyšela Vaši Bedřišku a teď
nověji dokonce písničku Dežo. Ty
svým dětem opravdu zpívat nebu-
du. Dokonce si moc přeju, aby je ani
nikdy neuslyšely, což se mi bohužel
asi nesplní. Bude se mi jen velmi
těžko jim vysvětlovat, proč jste je
naspíval a proč je šíříte mezi lidi.

Dvě z mých dětí jsou totiž Romo-
vé. Za svůj krátký život (je jim osm
a deset) už zažily hodně. Násilné
odebrání od jejich maminky sotva
se narodily (neměla dost dobré by-

dlení). Několik let železnou postýl-
ku v ústavu a na přitulení jen hal-
dy plyšáků. Nadávky od dětí ve
škole. Nadávky od úplně cizích do-
spělých lidí na ulici, kteří je viděli
poprvé v životě. Falešná obvinění.

Moje děti (starší je kluk a mlad-
ší holčička) mi přesto stále ještě
věří, že mohou být na sebe hrdí, že
se jim podaří v životě něčeho do-
sáhnout, že budou dělat práci, po
které touží, že se stačí jen dobře
učit (mají na vysvědčení oba samé
jedničky).

Je pro mě jako jejich mámu (jsem
totiž srdcem taky jejich máma,
i když se mi nenarodily) čím dál tím
těžší odpovídat na jejich otázky.
A připadám si, že je podvádím,
když jim říkám, že nezáleží na tom,
jak vypadáš, ale jaký jsi uvnitř.

Moje děti věří na spravedlnost.
Věří, že potrestaný má být jen ten,
kdo se provinil. Věří, že říkat a psát
se má pravda.

Moje děti jsou Romové a jejich
bezelstná důvěra už jim vydrží sot-
va pár let, než jim život ukáže, že
co je učila máma, byly naivní ne-
smysly. Že se můžou postavit na
hlavu, ale stejně budou pro všech-
ny „jen cikáni“, co kradou míčky
od kanálu, žijou na dávkách a je
lepší se od nich držet dál. Veřejné
mínění je totiž svině.

Pane Nohavico, prosím, nepřilé-
vejte olej do ohně, který hoří bez
kontroly a jednou spálí i ty nevin-
né. Spálí i moje děti, které v tuhle
chvilku ještě nic netuší a klidně spí
ve vedlejším pokoji. S úctou

Martina Vančáková

z obsahu

O programu Gendalos

Jak udržet víc Romů na škole?

strana 2

Tři různé podoby zla

Když se problémy vzájemně
posilují

strana 3

Natálka tři roky poté...

Návrat k normálu pro ni bude
těžký

strana 3

Móda na Khamoru

Rozhovor s Osmany Laffitou

strana 4

Co je syndrom Rom?

Je chybou nehlásit se ke své
etnicitě

strana 5

Veronika Fečová: Dívka, co dokáže žít ve třech světech

Muzikantskou rodinu Fečových
asi není nutno mezi zasvěcenější-
mi představovat. Patří k ní i Pra-
žanka Veronika Fečová. S touto ak-
tivní Romkou, která teď navštěvuje
Soukromé střední odborné učiliště
kadeřnické, bychom se domluvili
anglicky, francouzsky a rusky. Po-
važuje se za katoličku, ale jinak je
to od pohledu moderní holka.

Oba její rodiče pochází z výcho-
doslovenské Lučky. „Mamka na nic
nehraje ani nezpívá, ale taťka je
multiinstrumentalista. Hraje na
baskytaru, cimbál, kytaru a kláve-
sy, ale hlavně na kontrabas, vystu-
puje s největšími jazzovými špička-
mi,“ mapuje muzikantský „bac-
kground“ svých rodičů.

Veronika, která 20. května osla-
ví devatenáct, má tři mladší souro-
zence: „Nejmladší Leničke je devět,
je to strašný živel a takový čertík,
říkáme jí Dodynka. Doma pořád
zpívá a tancuje. Bráškoví Martín-
kovi je třináct. To je náš muzikant,
hraje na bicí, kytaru, klávesy a teď
se začal učit na kontrabas. Starší-
mu bráškoví je sedmnáct a jmenu-
je se René. Je to krásný kluk, takže
pořád chodí za holkama nebo spor-
tuje. Máme k sobě hezký vztah, ur-
čitě jsou věci, které nás štve, ale
hlavní je, že se milujeme.“

Češi, Romové, cizinci

A jak je to u Fečů s romštinou? „Jen
když rodiče nechtěj, aby něco děti

věděly, tak se to řekne v romštině.
Taťka romsky umí velmi dobře, ale
mamka skoro vůbec,“ vysvětlu-
je Veronika. Mladí u nich v rodině
romsky nemluví a ji to docela mrzí:
„Vnímám to trochu jako ostudu, že
neumím svůj jazyk.“

Zajímalo nás proto, jak se pohy-
bovala „mezi světy“ a v jakém pro-
středí měla nejvíc kamarádů. „Jako
malá jsem chodila do romského
kroužku své babičky, jmenoval se
Čhavorikani luma, takže jsem měla
kamarády jen Romy,“ vysvětluje.
Postupem času ale romské děti
z kroužku odcházely a měly jiné zá-
jmy, takže když začala Veronika
chodit na druhý stupeň, měla ka-
marády spíš mezi Neromy. „No

a když jsem vyšla základní školu,
začala jsem se bavit spíše s cizin-
ci,“ směje se svým „multi-kulti“
přátelstvím.

Naskýtá se samozřejmě otázka,
jestli se někdy integrovaná Romka
stala terčem xenofobních ústrků.
Třeba hned ve škole. Vysvětluje, že
ani ne: „Chodila jsem na Základní
školu Kuncova na Praze 5. Romo-
vé se tam nevyskytovali žádní, jen
já a můj mladší bratr. Na prvním
stupni jsem se setkala občas s ně-
jakými narázkami, ale vždycky mě
všichni brali v pohodě. Na druhém
stupni jsme měli skvělou partu
a hrozně ráda na základní školu
vzpomínám. Vždy když nastal něja-
Pokračování na str. 7

zaznamenalí jsme

BRNO – Vraťte nám stát! – vyzývají nezávislé osobnosti politiky. Chtějí, aby bylo možno konečně rozkrýt jejich korupční sítě. Jde o iniciativu dvacítky občanských organizací včetně několika brněnských. K nápravě má sloužit parlamentní vyšetřovací komise, v níž by ovšem nezasedali jen poslanci, ale i uznávané osobnosti. Je to model, který funguje ve všech skutečně demokratických zemích světa. Stačí z jednacího řádu vypustit jediné slovo, totiž že do takové komise smí být voleni jen poslanci. Zatím toho většinou žádná vyšetřovací komise poslanců moc nevyšetřila a vše skončilo v mlze. Nejvíce nepřátelsky se vůči tomuto návrhu ozývá poslanec Marek Benda, známý z podvodu při získání titulu JUDr. na právnické fakultě plzeňské univerzity. Autoři výzvy (Břetislav Rychlík, Ivan Gabal) tvrdí, že v tomto okamžiku jsou v naší zemi již narušeny ústavní principy demokracie.

OLOMOUČ – Z iniciativy Člověka v tísní byla 4. května uspořádána konference o perspektivách sociální integrace v ČR. Konala se k oslavě významného životního jubilea Renaty Kottnerové, dlouholeté pracovnice Krajského úřadu v Olomouci a členky Rady vlády pro záležitosti romské komunity. Tímto způsobem byla poctěna i aktivita a neochvějně dlouhodobé úsilí této skromné ženy v práci na programu sociální integrace Romů a sociálně slabých. Ke gratulacím a přáním zdraví a úspěchu v práci se připojujeme. Akce se dočkala výjimečného zastoupení: náměstkyně primátora Olomouce, vládní zmocněnkyně pro lidská práva Monika Šimůnková, moderátorem dvou konferenčních panelů byl Czesław Walek, nedávný šéf Sekce lidských práv na Úřadu vlády, Šimon Pánek, hlava Člověka v tísní, bývalý ministr školství Ondřej Liška a jeho náměstkyně Klára Laurenčíková, ředitel Agentury Martin Šimáček a mnoho dalších pracovníků úřadů sociálních odborů a členů nevládních organizací. Sál Divadla hudby v Denisově ulici byl plný (nejméně 200 lidí) včetně početné návštěvy členů romské společenosti z celé republiky.

PRAHA – Počátkem května se novým ministrem školství stal Petr Fiala, bývalý rektor Masarykovy univerzity v Brně, současný prorektor a vědecký poradce premiéra Nečase. Ministr Fiala je nezpochybnitelným odborníkem na školství a prokázal již své nesporné kvality při vedení univerzity, která v ČR v několika směrech předčí i Karlovu univerzitu. Vysoké školství je jeho doménou. Z jeho prací, činnosti a verbálních úřadů sociálních odborů a členů nevládních organizací. Sál Divadla hudby v Denisově ulici byl plný (nejméně 200 lidí) včetně početné návštěvy členů romské společenosti z celé republiky.

BŘECLAV – Policie zde stále pátrá po okolnostech útoku na patnáctiletého chlapce. Zatím bezvýsledně. Pracuje přitom i s hypotézou, že mezi útočníky nemusel být žádný Rom. Připomínáme, že nejasné a rozporuplné svědectví napadeného chlapce o tom, že jedním ze tří útočníků byl Rom, převzala jeho matka a dále tuto informaci šířila. Ve městě tato verze události vyvolala nebyvalé demonstrace proti tzv. kriminalitě Romů provázené neudržitelnými hesly jako: „Radnice spí, cikán vraždí“ nebo „Zastavme cikánský teror“. Toto samo svědčí o šíření poplašné zprávy, která je dle zákona trestná. Státní zastupitelství o tom dozajista ví a nekoná, konstatujeme. Útok neznámých pachatelů na chlapce tak zatím řekl více o některých médiích než o Romech. Část se jich tak přičinila snaživě o vyvolání nepokojů a jejich rozdmýchání. Dodejme, že snad jen z nedostatku profesionality některých redaktorů. (www.romea.cz, kh)

Oslava čarodějnic s Čhavengre Jilo

KOSTELEČ NAD ORLICÍ – Sdružení Romodrom a Čhavengre Jilo připravily pro romské děti v Kostelci nad Orlicí zábavné odpoledne ve znamení pálení čarodějnic. V pátek odpoledne 27. dubna se poklidná zahrada u domu v ulici Na Příkopech proměnila v rej malých čarodějnic a čarodějů. Organizátory byli zástupci dvou romských občanských sdružení – Romodromu, který v Kostelci nad Orlicí působí od loňského února, a Čhavengre Jilo (Dětské srdce), které vzniklo loni na podzim. Akce se zúčastnilo asi 25 dětí a 15 dospělých. Sladké odměny čekaly na všechny, kteří se s chutí zapojili do připravených soutěží, zábavných úkolů nebo her. Chceme touto cestou poděkovat městu Kostelec nad Orlicí za výpůjčku prostor, ve kterých se akce uskutečnila. **Lenka Matoušková**

Krajská koordinátorka sdružení Romodrom (www.romodrom.cz).

Jak letos vypadal tradiční romský den v Turnově?

TURNOV – Jak už se u nás stalo tradicí, uskutečnil se na základní škole v Sobotecké ulici v Turnově romský den. Akce byla zahrnuta do celoškolského projektu v rámci multikulturní výchovy.

V první části dopoledního programu žáci I. stupně shlédli romskou pohádku Krásná čarodějka a žáci II. stupně film Ženy v poli, který obdržel cenu Grand Prix festivalu Golden Wheel Makedonie. Během tvořivých dílen si žáci formou hry a zábavy osvojili základní znalosti o romské kultuře a historii. Pro zpestření atmosféry jsme využili převleků do typického romského oblečení. Ve druhé části programu jsme využili tělocvičny. Pozvání přijaly děti ze základní školy v České Lípě a děti z přípravného ročníku z Jablonce nad Nisou.

Z naší školy vystupovaly Dominika Hendrychová a Nikola Žigová. Došlo i na ochutnávku romských jídel (holubky, pišoty, kolá-

če). Program viděli jak rodiče žáků z naší školy, tak veřejnost. Děti s nejlepšími převleky si odnesly domů i hodnotné věcné odměny.

Po skončení představení na nás čekalo pohoštění ve školní jídelně.

Paní kuchařky připravily k obědu halušky se zelím.

Za účast děkujeme vedení výše uvedených škol, rodičům, kteří se podíleli na přípravě, pedagogům i jejich žákům. (ma)

Zaměstnávání mladých dospělých – průvodcovstvím

OSTRAVA – Od letošního 16. dubna uskutečňuje Centrum sociálních služeb Ostrava projekt nazvaný Zaměstnávání mladých dospělých – průvodcovstvím. Financuje ho EU, Evropský sociální fond, Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost a státní rozpočet ČR.

Projekt si klade za cíl posílit začleňování mladých lidí ohrožených sociálním vyloučením na trh práce prostřednictvím cíleného využívání vybraných aktivit. Šest jeho prováděných aktivit nabízí uplatnění těmto osobám na trhu práce v Moravskoslezském regionu.

Aktivity jsou nabízeny klientům ohroženým sociálním vyloučením, konkrétně osobám od 18 do 25 let bez kvalifikace nebo s nízkou kvalifikací, využívající službu Dům na půl cesty.

První aktivitu představuje program, který zajistí motivaci ve formě návčiku a orientace ve vlastních schopnostech a možnostech najít pracovní uplatnění. Činnosti programu připraví účastníky na absolvování rekvalifikace a hledání zaměstnání.

Druhou aktivitou je rekvalifikace, pro účastníka bezplatná, která zvýší šanci na jeho uplatnění.

Třetí aktivita znamená aktivní a intenzivní vyhledávání zaměstnání s účastníkem.

Čtvrtá aktivita – průvodcovství – vede k dostatečné motivaci a přizpůsobení účastníka v novém zaměstnání získat pracovní návyky, které posílí rychlejší integraci a dlouhodobější uplatnění.

V rámci páté aktivity budou mzdové náklady zaměstnaného účastníka podporovány příspěvkem na mzdu jeho zaměstnavatele.

Šestá aktivita motivuje účastníky příspěvkem na cestovné a stravné.

Veronika Vyletělková
(www.css-ostava.cz)

Tomáš Pavlík z brněnského sdružení IQ Roma servis: Stipendijní program Gendalos pomůže lidem k úspěchu

Na základě zkušeností s klienty zřídila organizace IQ Roma servis fond Gendalos (česky Zrcadlo). Jde o stipendijní program podpory vybraných klientů, převážně mladých Romů. Na podrobnosti jsme se zeptali Tomáše Pavlíka, který má program Gendalos na starosti.

Komu je program určen?

Program Gendalos nabízí pomoc mladým talentovaným lidem ve věku 10 až 26 let. Vhodní adepti jsou vybíráni adresně, a to na základě žádosti a posouzení pracovníků IQ Roma servisu, kteří s klienty dlouhodobě pracují. O tom, kdo z žadatelů obdrží konkrétní podporu, rozhoduje komise tvořená z členů vedení IQ Roma servisu. Letos očekáváme, že bychom prostřednictvím projektu mohli podpořit až 20 dětí.

Dalo by se upřesnit, jakou pomoc nabízíte?

Pomocí Gendalos se dá získat finanční podpora na školní pomůcky a na poplatky spojené se studiem a školným na středních a vysokých školách. Program podporuje také vzdělávací aktivity rozvíjející dovednosti dětí, výměnné pobyty, stáže a volnočasové aktivity, které jim umožňují plně začlenění do společenského dění.

Co musí žadatel splňovat, aby mohl být zařazen do programu?

Základní podmínkou podpory je aktivní, dlouhodobá spolupráce dítěte

a rodiny s organizací na základě společně sestaveného a stvrzeného individuálního plánu. Pokud se bavíme již o konkrétním podpořeném klientovi, ten musí také následně prokázat, že se školy, kurzu či kroužku pravidelně účastní. V tomto případě jako organizace komunikujeme také se školami a institucemi, které toto studium či aktivitu poskytují. Pokud výsledky ve škole nebudou příliš dobré, programem podpořené děti se budou povinně účastnit doučování v IQ Roma servisu, aby například z důvodů zapojení do kroužků nebyl zanedbán jejich studijní prospěch.

Jak postupuje ve chvíli, kdy je vybrán klient, kterému nabízíte pomoc?

S dítětem a jeho rodinou sepíšeme dohodu, kde jsou jasné stanovená kritéria, za jakých bude podpora poskytnuta. Dohoda také obsahuje konkrétní podmínky, za jakých podpora trvá nebo je ukončena. Podpora

bývá vyplacena přímo na konkrétní vzdělávací instituci či potřebu, neposkytuje se volně klientovi. V případě, že se jedná o uhrazení školného, kroužku a dalších poplatků, budeme hradit přímo tyto položky, nikoli dávat peníze dítěti či rodině. V případě, že se jedná o poplatky, které dítě či rodič musí uhradit sami, poskytneme podporu na základě dokladů o zaplacení, případně poskytneme doprovod našeho pracovníka, který potřebné položky zakoupí.

Z jakých peněz je projekt vlastně financován?

Oslovujeme individuální a firemní dárcy, kteří se chtějí aktivně podílet na lepší budoucnosti mladých romských generací. Společně s nimi se snažíme budovat dlouhodobější vztah založený na vzájemné důvěře. V kontaktu jsme také samozřejmě s různými nadacemi, které nám mohou v budoucnu pomoci při dalším rozvoji programu. **Ptal se kv**

Odkud přichází – tři podoby zla

„Přichází doba odplaty a můžete si za to sami. Třeste se. To vaše slavné muzeum, propaganda černých špinavých cigánů, přijde vypálit!“ vyskočilo na mě před nedávnem z jednoho mailu. Autor nenávisťných a hloupých slov se kupodivu podepsal. Přemýšlela jsem, co hrozného se mu muselo stát, že se rozhodl ventilovat svoje pocity tímto způsobem. Že by mu „černá chátka“ hodila do bytu zápalné láhve? Někd mu nadával do zloděje a sviní? Zaměstnavatel dal výpověď jemu, místo kolegy, který se od něj odlišoval jinou barvou pleti? Možná mu prohledávali v obchodě tašku, protože si mysleli, že něco ukradl. Nemám představu.

Co ale vnímám, je nesmyslnost stereotypního nahlížení na příslušníky jednoho etnika. Nikdy jsem v rakouských obchodech nevzala ani igelit na housky, přesto jsem před dvaceti lety musela chodit kolem nápisů „Češi, nekradte tu“. Taky cítíte tu nespravedlnost, že se jiní snaží Čechy unififikovat, vytvořit „typické národní vlastnosti“? O co je tedy spravedlivější praktikovat stejné postoje vůči Romům?

V současné společenské situaci pomůže jen prevence rasismu a xenofobie, dozvěděla jsem se na veřejné prezentaci návrhu projektu „Unde malum – odkud zlo“. Ministerstvo školství, tělovýchovy a mládeže ČR společně s o.p.s. Archeologie zla se rozhodlo za pomoci 90 milionů v průběhu dvou let změnit názory žáků základních, středních a vysokých škol, ale také pedagogů či státních zaměstnanců a politiků. To je přece chvályhodné, můžete mi namítnout. Ale vždy se najde nějaké ale. Na prezentaci připravovaného projektu se zvedla značná vlna nevole proti představám autorů návrhu. Jejich práce má totiž mimo jiné spočívat na výzkumu čínsko-japonské války, kambodžské či arménské genocidy apod. Důvodem tohoto ambiciózního, leč veskrze naivního a neuskutečnitelného projektu je fakt, že jednotlivé genocidy či masová vyvražďování již sice byly popsány, ale nikdo je nikdy neporovnával. Možná proto, že porovnat genocidu Romů za 2. světové války a čínsko-japonskou válku snad ani nejde. Vážnou chybou projektu bylo ale např. také to, že nepočítal s programy a aktivitami pro žáky na prvním stupni základních škol. Přitom názory dětí se formují již v předškolních zařízeních. Vykládat třináctiletým adolescentům, proč by

se neměl rasismus a xenofobie stát jejich životní filozofií, už je trochu pozdě. Pravda, dětem do desíti let je velmi těžké toto téma podat stravitelnou formou. Proto se patrně ministerstvo školství rozhodlo, že skupinu, jejíž vzdělávání je poměrně složité, raději vynechá. Na námitku, že v cílové skupině chybí široká veřejnost, mně bylo sděleno, že extremisty, kteří jsou součástí široké veřejnosti, nepovažují předkladatelé projektu za vzdělávací. Romské děti jsou ale přeci také velmi často zcela nesprávně považovány za ne-

vzdělávací, a přitom stále stoupá počet středoškolských a vysokoškolských romských studentů. Opět se tedy jedná o útěk od složitých věcí a zjevnou snahu dát se cestou nejmenšího odporu. Nechám stranou takové nedostatky projektu, jako např. zaštitění se vznikem vědního oboru s názvem archeologie zla bez jakéhokoliv teoretického, metodologického, institucionálního či personálního zabezpečení, absence spolupráce s organizacemi, které se podobně zaměřenou dokumentací zabývají už desetiletí, odvoláváním se na zahraniční tým expertů, z něhož nám ale při prezentaci představili potenciální koordinátoři projektu pouze tu českou část, atd. Na skutečnou spršku námitek a argumentů, proč by neměl projekt vůbec vzniknout a být podpořen, nám bylo jedním z organizátorů oznámeno, že jsme si mohli přece takový projekt podat taky. Zdálo se, jako by navrhovatelé projektu měli pocit, že zlo vychází z řad odborníků, kteří zkritizovali jejich veskrze nedobrý nápad.

Krátce poté jsem se zúčastnila setkání představitelů Romů, romských a proromských organizací se zmocněnkyní pro lidská práva. Organizátoři asi neměli přesnou představu co od akce očekávat, spíše možná chtěli vytvořit nějaké podhoubí pro další možnou spolupráci. Položili

účastníkům otázku k úvaze – cítíte nějakou změnu ve společnosti nebo vy osobně po nepokojích na Šluknovsku? Odpovědi se – po pravdě – příliš nedočkali. Někteří ze zúčastněných spatřovali konstruktivitu ve vyjmenovávání, co všechno se v minulosti udělalo špatně, co všechno se pro Romy neudělalo a v kritice práce Agentury pro sociální začlenění romské komunity. Ať už si zastupci agentury či vlády kritiku zaslouží nebo ne, zdálo se mi v ten okamžik poněkud zbytečné se přehrabovat v minulosti. Všichni, jak jsme tam seděli, jsme dostali určitou šanci podílet se na řešení současných problémů. Jen u pár jedinců jsem však bohužel zaznamenala, že by o něco podobného projevíli zájem. Je tedy docela možné, že jsme o tuto možnost přišli definitivně.

Na setkání jsem se nijak do společné diskuze nepřidala. Neochota přizvat k řešení romské otázky Nemony, uznat, že by mohli v ledašcím přispět a pomoci, mi v sále připadala tak zhmotnělá, že jsem ztratila odvahu s čímkoliv do diskuze přispět. Navíc se debata notně odklonila od prvotně předloženého tématu. Kdybych promluvila, řekla bych, že jako čistokrevná gadžovka se po šluknovské patálii cítím ohrožená. Nikoliv však v sociálně vyloučené lokalitě v tzv. brněnském Bronxu, mezi Romy, kam docházím denně do zaměstnání. Jako zastupující ředitelka instituce, která se zabývá prezentací romské historie a kultury, se cítím ohrožená mnohem více ze strany jedinců, kteří se nedokáží podívat dál, než za hranice svého etnika.

Odkud tedy přichází zlo? Číhá na nás za rohem v podobě frustrované netolerantní osoby jakékoliv barvy pleti, na sociálních sítích, mezi představiteli etnik a národů nebo dokonce v řadách těch, kteří jsou označováni za elitu? Schovává se v minulosti, žijeme s ním a nikdy se nás nepustí. Je na každém z nás, jaký způsob boje s ním si zvolí a zda se vůbec rozhodne s ním bojovat, nebo pro něj bude pohodlnější nechat řešení problémů na jiné. V každém případě by ale boj se zlem neměl být otázkou od sebe odtržených skupinek. Měl by se stát součástí lidského života, stejně jako např. tolerance, slušné chování, úcta. Ale to už se asi ztrácím v utopistických představách lepšího světa.

Jana Poláková
Zastupující ředitelka
Muzea romské kultury, Brno.

komentář

Proč se sociální integrace nedaří?

KAREL HOLOMEK

V poslední době se uskutečnily dvě konference, svým způsobem významné. A to i přesto, že se nám může zdát, že zlepšovat svět prostřednictvím konferencí je dost marné.

Jedna z těchto konferencí proběhla v Brně v sídle ombudsmana. Pořádal ji Český helsinský výbor a šlo o konferenci mezinárodní s velkým podílem francouzsky mluvících delegátů z Evropské unie. Týkala se Romů v Evropě a úrovně vymahatelnosti jejich práv. V minulém čísle Romano hangos byl v našem komentáři stručný výťah projevu Jany Horváthové, přednesený na této konferenci. Charakterizoval situaci jako silně neúspěšnou, a to po dvaceti letech značného úsilí mnoha institucí. Konstatujeme, že Romové stále nedosahují na uplatňování svých práv stejně jako ostatní. Přitom jsou dobře známy programy, jak dosáhnout alespoň relativního pokroku.

Konference v Olomouci, o níž se zmiňujeme v našich zprávách, uspořádaná k počtě životního jubilea paní Kottnerové na téma Perspektivy sociální integrace, měla podobný průběh jako ta v Brně.

Položila si za úkol odpovědět na otázku proč usilovat o sociální integraci. Bylo jasné, že cílovou skupinou jsou míněni Romové. Proč, když integrace Romů bude probíhat navzdory neúspěchu dosavadních programů a navzdory neschopnosti vlády a samospráv naplňovat programy, které jsou přijaty a mají představovat směrnici?

Pozornému čtenáři neunikne, že toto je nová myšlenka a názor, který snad můžeme považovat za výsledek neúspěchu dosavadní dvacetileté cesty integrace Romů a změnu názorů na ni.

Má snad znamenat, že pokud si Romové nevybudou cestu na výsluní sami, nebudou sociálně integrováni? Takové názory mezi početnými panelisty diskuse zazněly. Odpověď na tuto otázku z jejich strany, až na jeden případ, byla však jednoznačná: úsilí o realizaci sociální integrace je současně úsilím o budování a posilování principů demokracie a souvisí velmi úzce s otázkou důstojnosti lidského života. Bez dosažení této mety nemůže být řeč ani o sociální integraci a ani o naplňování lidských práv. Bída a nedůstojný život lidské osobnosti neumožňují užívat v plné míře svobodu a dosáhnout na rovné uplatňování lidských práv. Nepochybně jde o střet mezi zastánci tvrdého liberalismu a těmi, kteří vyznávají sociální solidaritu a s ní spojený význam obecných humanitních hodnot.

Sociální integraci se rozumí integrace v daleko širším rozsahu než sám název udává. Autor tohoto článku ji rozumí jako integraci společenskou (občanskou), politickou i ekonomickou.

Jasný, leč nevyslovený závěr byl v řadách přítomných zřejmý. Principy demokracie v naší zemi (jako kdekoli jinde) mohou být a jsou ohrožovány absencí programu sociální integrace. To je aktuální otázka současnosti. Dost zoufalou roli v tomto úsilí hrají naše současné politické autority.

Romano hangos

www.rnl.sk – Rómsky nový list
Noviny Rómov na Slovensku

Jak žije Natálka Siváková tři roky po žhářském útoku

Vypravíme se do Budišova nad Budišovkou, kam se přestěhovala rodina Natálky Sivákové z Vítkova. Už to byly tři roky od chvíle, která dostala malé město na Opavsku na první stránky novin. Žhářský útok ve Vítkově tehdy nejvíce odnesla Natálka, které byly právě v té době dva roky.

Sami lékaři mluvili skoro o zázraku, když bojovala o život s popáleninami na více než osmdesáti procentech těla. Jak žije po útoku tato romská rodina dnes a jak se nyní vede malé Natálce? Do Budišova se k Sivákovým vypravil Martin Knitl.

Jsme v malém, hezkém, upraveném domku v Budišově a já si zde budu

povídat s Natálčinou maminkou Annou Sivákovou. O tom, jak se balí na další operaci v nemocnici a jak ví, že dcera nemá a nebude mít lehký život.

Natálka s cizími lidmi nemluví, ale z povzdálí její hlas trochu uslyšíte.

„Letos to budou tři roky, co zde žijeme. Máme se dobře, ale pořád bojujeme.“

Mohla byste tento boj popsat? Co je nejtěžší?

„Nejtěžší jsou období, kdy má Natálka před sebou další operaci, když je po operaci, ale i když jde třeba do školky.“

Chodí teď vůbec Natálka ze zdravotních důvodů do školky?

„Momentálně vůbec ne. V tomhle počasí nemůže jít ven, takže jsme doma.“

A když do školky chodí, jak to snáší ona a jak vy?

„Natálka chodí do školky jenom na dvě hodiny, aby si zvykla, ale já jsem tam s ní. Občas na pár minut odskočím za dveře, ale když postřehne, že tam nejsem, musím se hned vrátit. Moc se nám ve školce nedaří.“

V čem to je? V kolektivu?

„Podle mě je to i kolektivem, protože Natálka si s nikým nehraje, ostatní děti za ní nechodí. Spíš se baví se staršími lidmi. Chodí za asistentkou, mluví s ní, hraje si s ní víc než s dětmi.“

A v mrazech ani nemůže ven, musí být doma.

„Právě, pořád doma. Ven nemůže ani na krok, to by jí hodně ublížilo.“

A čeho se týká příští zákrok?

„Natálka by měla mít operaci krku a podpaží.“

Kolikátá už to je vlastně operace?

„To se ani nedá spočítat, já to ani nedělám. Měla jich strašně moc.“

Teď si akorát se sestrou hrají na počítači. Zabaví se tím alespoň, když musí být celý den doma?

„Jak je pořád doma, tak nedělá nic jiného, než že kouká na pohádky. Ráda by šla se mnou třeba do obchodu, ale nemůže.“

Už jsem se ptal, jak dlouho tu jste. Je pro vás ta doba relativně krátká nebo vám přijde, že už jste tu dlouho?

„Mně se to zdá spíš krátké.“

Všechno je pořád ještě živé, nebo ne?

„Ano i ne. Někdy se to v návalech vrací.“

Teď už se mohu ptát s určitým odstupem na to, jak vás Budišov přijal? Jak vidíte zpětně ty tři roky? Venku na ulici je kolem vás spousta domů...

„Tady v naší ulici nemám s nikým problém, je to pořád stejné jako před třemi roky.“

Zaznělo ve vysílání ČRo v pořadu O Roma vakereu.

Praha bude od 28. května do 6. června opět hostit známý mezinárodní romský festival. Zajímali jsme se proto:

Co pro vás znamená festival Khamoro?

Jarmila Hannah Čermáková

Básnířka, publicistka, Praha.

Khamoru fandím už léta. Vždy vyzdvihuji všudypřítomnou, spontánní, přející a léčivou radost. Ze života, z hudby, z pohybu. Nakažlivé veselí přechází i do ulic na náhodné diváky, na turisty z celého světa i na zasvěcenější. Vysoce proto hodnotím nejen jednotlivá vystoupení, ale především defilé účinkujících v ulicích Prahy. Tato událost získává Romům z celého světa přízeň světa přihlížejícího doslova bleskem. Zajisté zásluhou talentovaných dětských umělců a díky kráse mládí. V neposlední řadě díky třeba strhujícím rytmu flamenka, jež náhle vybuchne pod patami španělských Romů, kteří pro tanec v ulicích používají speciální dřevěné desky. Nebo snad díky rumunským žesťům, ruským harmonikám, maďarským houslím? A jak netleskat Romům z našich vlastních regionů? V průvodu od Můstku na Staroměstské náměstí nepotkáte – Bohu díky! – jedinou zachmuřenou, nepřátelskou tvář. Proto se i letos nejvíce těším na defilé Khamora pod romskou vlajkou Jana Ráce a na společné štěstí všech ras, národností a generací.

Tereza Cajthamlová

Studentka Fakulty sociálních studií MU, dobrovolnice v brněnském občanském sdružení IQ Roma servis, externí redaktorka MF Dnes.

Mezinárodní romský festival Khamoro vnímám jako jednu z nejvýznamnějších tuzemských kulturních událostí. Je to svátek krásné hudby, tance a kultury, která je bohužel pořád trochu opomíjená. Hodně mých známých má k Romům schizofrenní vztah. Bez přemýšlení papouškují polopravdy nebo úplné lži, které se nejrůznější šířitelé nenávisti snaží nesmyslně připsat jediné národnostní menšině. Romskou kulturu a především hudbu však mají rádi. A tak to asi s námi Čechy bylo vždycky. U tklivých tónů housliček si rádi poplákáme hlavně sami nad sebou, čardáš nám dobledých líc vžene trochu života, ale jakmile jde do tuhého, k Romům se stavíme zády. Snad to letošní festival Khamoro, kde kromě koncertů čekají návštěvníky i vernisáže, workshopy a divadelní představení, pomůže napravit.

Klára Samková

Právníčka, publicistka, Praha.

Mám ráda muziku a tu romskou taky... V hlavě mi utkvěla za ta léta řada vystoupení, ale povětšinou ne ve formě jmen, ale ve formě nápěvů, vzpomínky na emoce, které jsem při tom či onom vystoupení prožívala. Předpokládám, že i letos zůstane v mojí mysli pár jisker z ohně, který vzplane na jevištích, a já se budu moci s nimi těšit ve chvílích ticha, kdy na ně budu moci vzpomínat. Možná řeknete, že jsem kulturní barbar, ale na jménech mi nezáleží. Khamoro však pro mne má ještě další „přidanou hodnotu“. Je to místo setkávání. Setkávání s přáteli, se kterými nemám celý rok možnost se vidět. Vím, že takto to vnímají i ostatní. Těší se nejen na muziku, ale i na sebe navzájem. Vždyť těch míst, kde se mohou Romové setkávat, je tak málo! Letošní Khamoro bylo v krutém ohrožení, zdálo se, že nebude. Jsem přesvědčena, že tím pravým důvodem, proč nemělo být, byl právě záměr, aby se lidé nepotkali... (pp)

Osmany Laffita: Khamoro se neobejde bez Fashion show

„I lidé z menšiny jako já se mohou dostat na vrchol, pokud dostanou šanci a pomocnou ruku,“ odpovídá na otázku, jaké poselství má přinést módní kolekce jaro/léto 2012 Corazon Gitano Osmany Laffita. Známy návrháři kubánského původu ji totiž připravil exkluzivně pro Světový romský festival Khamoro. Poprvé ji na molu představí romští i neromští modelové na karlínském Lyčkově náměstí právě v rámci doprovodného programu festivalu.

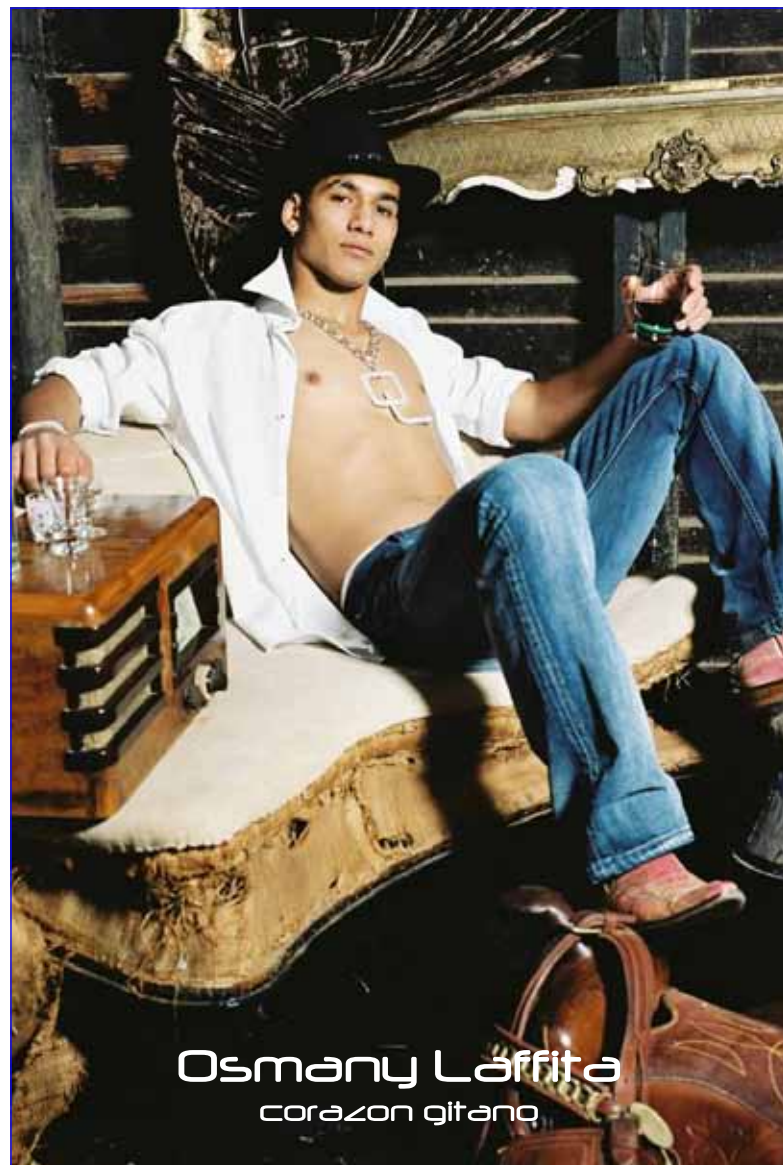
Jak moc máte blízko k Romům, romské kultuře?

Kulturně a geograficky jsme docela odlišní. Já pocházím z Kuby; nicméně Kubánci a Romové mají svým způsobem společnou radost ze života, hudby, rodiny a všeho, co dělá život skutečně krásným. Dnes už všichni vědí, že jsem z Latinské Ameriky, ale v prvních deseti letech si lidé kvůli mé barvě pleti mysleli, že jsem Rom, takže jsem v podstatě takovou malou součástí vaší rodiny.

Navrhujete už přes dvacet let. Pracoval jste už někdy na něčem podobném, jako je přehlídka pro Světový romský festival Khamoro?

Bohužel ještě ne, ale když se mě organizátoři festivalu zeptali, jestli bych se na něm nechtěl podílet, hned jsem souhlasil, protože věřím, že je to úžasný způsob, jakým se dá šířit umění, krása a vědomosti o romské kultuře v české společnosti, která se o to až zas tak moc nezajímá.

Vy během roku vždy prezentujete dvě kolekce. Kdo přišel s nápadem přijít s tou, kde se projeví prvky romské kultury a kterou budou předvádět i Romky a Romové?

Vlastně jsem už před několika lety vytvořil kolekci, která se jmenovala Gipsy, a když mě organizátoři festivalu oslovili, napadlo mě, že bychom mohli udělat pokračování.

Povedlo se. Jak byste krátce charakterizoval kolekci jaro/léto 2012 Corazon Gitano, kterou diváci poprvé uvidí na festivalu Khamoro?

Na to se mě, prosím, neptejte. Já je tvořím, ale nemohu je charakterizovat a ani o nich mluvit. Zeptejte se módních editorů.

Tak alespoň v čem jste v této kolekci čerpal nejvíce inspirace?

Co si myslíte, jak odpovím? V čínské kultuře? Corazon Gitano, samozřejmě! V cikánských srdcích.

Ptalo se Slovo 21

Proč se lidi nemaj' rádi?

Rasová nesnášenlivost stoupá. Pokud vládá a instituce nepodniknou patřičné kroky, hrozí, že nepokoje v určitých oblastech naší republiky se vyhroť nad přijatelný normál našeho žití.

Často padá otázka, proč Romové nepřijímají naše zákony a nechovají se jako třeba ostatní menšinové skupiny – Vietnamci, Korejci, Indové... Ti sem přišli za prací a žijí tu již dlouho. Nejprve bychom si měli připomenout počátky dějin Romů: pověst praví, že evropští Romové přišli z Egypta. Genetika, že vznikli z malé populace, která se vynořila na území dnešní Indie před 1000 lety. Odkud ale přesně přišli, to spolehlivě nedoložil dosud nikdo.

Romové jsou populace, která má společný původ, dnes představují několik jazykových a kulturně příbuzných etnik. Jsou rozptýleni v Evropě, severní Africe, Austrálii, jihozápadní Asii i severní Americe. Celkový odhad jejich počtu se pohybuje v rozmezí 10–25 milionů osob. Nejstarší zmínka o Romech pochází z Byzantské říše z Balkánu, kde se první Romové objevují kolem 9.–11. století.

V Byzantské říši dostávají také své pojmenování, pod kterým vejdou ve známost později v Evropě.

Gruzínský mnich nazval skupinu lidí, která zbavila okolí Konstantinopole jedovatých hadů, řeckým slovem Antinganoi (Cikán, zigeuner, cygan atp.).

Toto pojmenování mělo od počátku hanlivý nádech, původně označovalo heretické sekty. Protože ale řadu faktů čerpáme z historických pramenů, které pojem Rom neznají, bez slova Cikán se neobejdeme. Bez ohledu na prakticky setrvalou nepřízeň okolí a genocidu je z malé skupiny osob, která se vydala z Indie hledat štěstí ve světě, za nějakých pár generací přes deset milionů následovníků.

V Ottově slovníku naučném se píše: O budoucnost se nestarají, o povinnostech nemají pojmu. Čest je jim cizí a zásadám nerozumějí. Cit jejich jest hluboký a žádost neukojitelná.

Nejvíce izolovanou skupinu ve vztahu k majoritě i k ostatním Romům tvoří olašští Romové (asi 10 %), kteří se liší od ostatních Romů zvyky a způsobem života.

Profesně se Romové také liší vykonáváním různých profesí, s nimiž byl spojen různý společenský status. Nejlepší postavení měli hudebníci.

Své profese si Romové přinesli s sebou z Indie – jednalo se zejména

na o kovářství, košíkářství, korytářství, koňské handlířství, výroba cihel, metel, brusičství nožů. Olašští Romové se tradičně specializovali na koňské handlířství, ženy na věštění z ruky.

Další dělení se řídí respektováním či nerespektováním některých tradic a pravidel. Jde o dělení na čisté Romy (žuže Roma) a špinavé Romy (degeša Roma).

Mezi nečisté patří např. ti Romové, kteří jedí koňské maso (u Romů je kůň považován za téměř posvátné zvíře) nebo kteří porušili skupinovou endogamii a provdali dceru za někoho takového. Z toho vyplývá omezení osobních kontaktů mezi rodinami, které jsou považovány za nečisté.

Další dělení je podle bohatství. Za nejchudší bývají považováni Romové z osad na východním Slovensku. K nejbohatším Romům tradičně patřili muzikanti, kteří účinkovali na šlechtických dvorech.

Olašští Romové, kteří patřili do padesátých let mezi nejchudší, se dnes v důsledku různých forem obchodování počítají mezi nejbohatší. Největší hodnotou je pro ně zlato. Olašský Rom si myslí, že jej ochrání před nemocí. Proto na nich vidíme nejčastěji prsteny, náušnice, zlaté zuby.

Jak vidno, Romové nejsou a nikdy nebyli homogenní skupinou. Tudíž by bylo správné mezi nimi rozlišovat a nikoliv generalizovat. Sami mezi sebou se mnohdy nedorozumí a nerespektují. Často se odehrává tento scénář: skupina Romů se nastěhuje do nějakého města. Jejich děti poctivě chodí do školy, matka s otcem do zaměstnání, odvádí poctivě daně. Do stejného města se nastěhuje početná skupina Romů, často ze Slovenska, s jinou mentalitou a popsaným trestním rejstříkem. Ta poctivá rodina, která budovala a hájila svou čest, má najednou dost ztížené postavení, protože druhá, problematická skupina Romů všechno převrátí a je jim fuk, co si ostatní obyvatelstvo myslí.

Mám za to, že už od útlého věku by se mělo s romskými dětmi pracovat, aby do sebe nasávaly touhu po lepším životě. To se ve svých komunitách, obávám se, většinou dobře naučit nemohou.

Je zapotřebí, aby nejen učitelé ve školách, ale i dobrovolníci v různých institucích vedli romské děti ke vzdělanosti, poctivosti a stmelovali je do kolektivů, kde by nebyl rasismus. My neromští rodiče bychom měli především vést děti od mala k rasové snášenlivosti. V po-

slední době jsem shlédl film Bastardi, kde jsem zcela oněměl nad přístupem učitele k žákům a naopak. Ve filmu je ztvárněn obraz toho, jak většinový podíl žáků ovlivní menšinu. V tomto filmu bohužel k tomu špatnému. Doufám, že toto byl pouze film a ne realita, která by se mohla dít i na našich školách.

V nynější vyhrocené situaci by se měly problémy rychle řešit. Okamžitě exemplárně řešit problémy s nárůstem kriminality ze strany Romů i těch, kteří je perzekvují, bez dlouhých průtahů.

Roman Dvořáček

Recepční v Turistickém informačním centru Brno a bývalý pracovník Armády spásy.

„Zvláštní“ školy: k čemu nás přivedl rozsudek ze Štrasbursku

Do jisté míry mě uspokojila zpráva z 27. února o tom, že evropský komisař pro lidská práva Rady Evropy Thomas Hammarberg odsoudil segregaci romských dětí ve všech zemích Evropy. Česko explicitně nejmenoval jako odstrašující příklad.

Musíme přiznat, že romská otázka a její rozpačité řešení se stalo problémem i v naší republice. Přitom se terčem kritiky stává především školství, avšak to mi zrovna nepřipadá jako nejvýše vyčnívající problém.

Je chyba, že se málo vžíváme do kůže romských spoluobčanů. Vymysleli jsme společně nějaký systém, který by byl akceptovatelný z různých aspektů a byl účinný tak, že by další generace etnické menšiny Romů „inkluodovaly“ nejen ve škole?

Vezměme to od začátku. V době závažného nedostatku míst v mateřských školách tam romské děti přednostně přijímány nejsou. Mám dojem, že jejich rodiče o to ani nestojí. Romská rodina se o ně před povinnou školní docházkou postará, poněvadž v době nezaměstnanosti zůstávají dokonce oba rodiče doma a užitečnost mateřské školy ani nemají možnost docenit. Vždyť si doma vystačí, mají tam sourozence, rodina je den co den pohromadě, tak co jim chybí? V mateřské škole by ale jejich děti získaly mnohé: umět žít v kolektivu jiných dětí, lépe se naučit úřední jazyk, tj. češtinu, která v romské rodině není dle mého soudu tak pěstována jak v rodinách neromských. Pochybují, že je zvykem romské matky, otce či prarodičů svým dětem číst české pohádky, dětskou literaturu, podílet se na kolektivních sportovních aktivitách, atd.

Pohádkové příběhy se zásadně odlišují od těch jejich, nevystihují ani jejich historii, jejich dřívější kočovní životní styl, zvyky, obyčeje atd. A tak o tento stupeň vzdělávání, kultivace a zachovávání určitého pevného řádu romské děti přicházejí. Neadaptují se postupně a včas na většinový životní styl raného věku.

Tím hůř se sžívají s poměry v povinné škole. Zde je nastaven poněkud cizí, málo pochopitelný režim a nároky na jednotlivce i kolektiv. Setkávají se s mnohými požadavky ze strany učitelů poprvé v životě, tíhnou spíš k tomu, co do té doby prožívaly doma, často v početné rodině. Ta však mimochodem drží lépe pohromadě, málokdy se zcela rozpadá a druzí se dle svých způsobů.

A je nám vůbec známo, kolik existuje neúplných rodin mezi Romy? Kolik je u nich osamělých matek či otců? Bývají někteří zapojeni do pěstounské péče? Existuje takový výzkum, který je předpokladem dalších systémových kroků? A je systémovým opatřením v rámci Strategie boje proti sociálnímu vyloučení, tj. mimo jiné rušení základních škol praktických a podobných výukových alternativ? Nejde zde opět o vyhovění určitým zájmovým skupinám, např. některým neziskovým organizacím? Nejde spíše o nebezpečí rozpadu dosavadního školského systému, který je dobrý, pokud je realizován

s rozumem, s informovaností a soudností, pokud je obměňován na základě zkušeností odborníků – pedagogů?

Položme si otázku, proč se romské děti i jejich rodiny raději přizpůsobují takovému školnímu režimu, jaký je pěstován například v současných základních školách praktických. Jejich děti se zde neocitají „na chvostě“, je všem, tedy i jim, věnována větší pozornost,

voli se jiné přístupy, aby se zařadily případně mezi takové děti, které vyrůstají nejen ve většinové společnosti, ale i v tzv. normální, tedy ve škole hlavního vzdělávacího proudu. Anebo – aby se podchytily jejich vlohy k manuální práci, k nějakému řemeslu, které pomalu vymírá. V této škole se socializují, jak se vyjadřují odborníci. Tato veškerá činnost je velmi důležitá, poněvadž selhávání v procesu vzdělávání hned na jeho začátku zasívá semínko odporu ke škole a ke vzdělávání vůbec. Nastává frustrace a vyšší náklonnost k realizaci všeho toho, co se nesmí. Jako výraz odporu k tomu, co lze s obtížemi a odříkáním zvládnout. Zvyšuje se i kriminalita.

Zdá se vám tedy, že zřizování speciálních a praktických škol bylo nemístné a slouží především k segregaci Romů a sociálně ohrožených rodin a jejich dětí? S tím nelze souhlasit. Musíme si uvědomit další faktory, které vedou k relativně velkému počtu dětí, kterým systém alternativní výuky tzv. „sedí“. Například naše relativně dokonalá zdravotní péče je často v rozporu se sociálními jistotami. Snaha o zachování života lidské bytosti přináší některá netušená negativa. A to jak u počátku života, tak i směrem k jeho konci.

Je známo, že:

- máme takřka nejvyšší novorozeneckou úmrtnost,
- se zachraňují životy dětí s kriticky nízkou porodní váhou,
- se časně provádějí chirurgické korekce například vrozených srdečních vad a tím se nastoluje bezproblémový život tohoto jedince, ale neodstraňuje se tím jeho genetická porucha, která se přenáší do dalších pokolení,
- máme stoupající počet alkoholických a feťáčků s vysokým rizikem poškození plodu,
- existují rodičky s rizikem přenosu HIV na novorozence apod.

Tím mimo jiné stoupá i počet zdravotně postižených novorozenců, kojenců, batolat... a ti všichni vyžadují zdravotní péči nejen v rámci rodiny, ale i při pobytu v kojeneckých ústavech a dětských domovech. Proboha – ty také nerušte!

Na druhém konci běhu života dochází k prodlužování lidského věku a existuje snaha o prodlužování lidského života, tj. snaha o zajištění kvality života seniora i po stránce sociální. A společnost, která všechny tyto pozitivní snahy preferuje a skloubí dohromady, je společností vskutku moderní a civilizovanou...

Otázky vyvolává taková reforma školství, která by rušila základní školy speciální a základní školy praktické. Vždyť ty slouží nejen ke vzdělání a zručnosti zde umístěných dětí, ale i k jejich socializaci, k ochraně jejich psychiky před ničením zdravého sebevědomí, pokud by byly zařazeny bez diskuzí do školy většinové. V té se jim tolik pozornosti a péče nemůže dostávat, v té je strhává proud většiny dopředu, ale oni cíle těžko dosáhnou. Mají na vše právo, ale nemají všechny schopnosti! Jde o něco podobného jako ve sportu. A v této souvislosti nás neudivuje, že není každý z nás špičkovým sportovcem, někdy je spíše naopak nešikovou.

Co by bránilo tomu, kdyby například po druhém, třetím, čtvrtém i pátém ročníku této alternativní školy došlo k posouzení každého jednotlivce, zda by neměl zájem a především ambice zapojit se do normální školy? Samozřejmě, že v naší době, kdy přibývá občanů s rizikem sociálního vyloučení, musíme přihlížet i k sociální situaci dané rodiny. A pokud nevyhovuje právě tato okolnost, je možné zapojit pomoc například neziskových organizací anebo dobrovolníků. Musíme si stále uvědomovat, že všechny děti mají rovné právo, to ale neznamená, že mají rovné schopnosti. Ponechme tedy dětem i rodičům možnost volby!

Vždyť i naopak – na druhém konci Gaussovy křivky – by se v posuzované skupině tzv. normální školy objevily děti supernadané a ty by mohly po zmíněném posouzení (a opakuji – v případě zájmu jejich rodičů) být zařazeny do třídy či školy, kde by jejich vzdělávání plynulo ve větší šířce, hloubce i rychlosti. Dopřejme jim to..., ale nezávidíme.

Tento systém by byl zcela vyhovující. Umožnil by většině v tzv. normální škole absolvovat standardní výuku bez problémů, bez zdržování výukového procesu u těch nadanějších anebo bez indukce zbytečných mindráků u některého méně nadaného či schopného. A přitom se zachováním výuky i u jedinců jasně mentálně a někdy i tělesně postižených, a to ve speciální škole.

Milada Emmerová

Parlamentní poslankyně
za ČSSD, Praha.

Text neodpovídá názorům
vydavatele.

**Diskuze – kniha
návštěv**

**www.srnm.cz/cz/
guestbook.htm**

OTEVŘENÁ VÝZVA PRO ROMSKÉ SPISOVATELE

Občanské sdružení KHER vyhláší otevřenou výzvu pro romské spisovatele k účasti na projektu vydání sbírky romských pohádek. Jejím cílem je jednak podpora romských autorů (známých i neznámých, etablovaných i dosud nepublikujících) v tvorbě tohoto tradičního žánru romské lidové slovesnosti, jednak zpřístupnit prostřednictvím nových médií pohádkovou tvorbu veřejnosti.

Romští autoři žijící nebo pocházející z České nebo Slovenské republiky mohou své pohádky zasílat nejpozději do 15. června na emailovou adresu nakladatelstvi.kher@seznam.cz nebo na níže uvedenou poštovní adresu, a to v romštině, případně češtině nebo slovenštině (u romského originálu je vítán vlastní překlad do jednoho z uvedených majoritních jazyků, není ale nutností).

Z došlých textů pak budou vybrány ty, jež budou zařazeny do této pohádkové sbírky. Ta bude publikována ve formě elektronické knihy a bude zdarma ke stažení na stránkách nakladatelství a dalších serverech. V případě získání finanční dotace je v budoucnu možné také vydání tištěné verze.

O výsledku otevřené výzvy, respektive o zařazení či nezařazení autorských děl do sbírkové knihy, budou všichni uchazeči písemně vyrozuměni nejpozději do konce července 2012.

Podmínky účasti:

- Účastnit se mohou romští autoři žijící nebo pocházející z České nebo Slovenské republiky.
- Text musí být napsán v romštině, případně češtině nebo slovenštině (u romského originálu je vítán vlastní překlad do jednoho z uvedených majoritních jazyků, není ale nutností).
- Přihlášené texty musí být opatřeny celým jménem a kontaktními údaji autora.
- Autoři svým přihlášením do otevřené výzvy souhlasí s redakcí a korekturou textů a s publikací přihlášených textů ve výše zmíněné knize, a to bez nároku na honorář, jelikož publikace vzniká bez jakékoliv finanční podpory.
- Autoři své texty zašlou nejpozději do **15. června 2012** na emailovou adresu nakladatelstvi.kher@seznam.cz nebo na poštovní adresu: **KHER, Veverkova 33, Praha 7 170 00.**

Nakladatelství KHER vzniklo v roce 2012 jako občanské sdružení, které si především klade za cíl podporovat, rozvíjet a propagovat literatury Romů a romského jazyka a současně vytvářet platformu, kde romští autoři budou moci snáze publikovat a čtenářům zpřístupňovat svoji tvorbu. Nakladatelství se primárně specializuje na vydávání elektronických publikací.

Kontakty:

Lukáš Houdek, +420 604 463 676
Radka Steklá, +420 773 231 155
nakladatelstvi.kher@seznam.cz

Na internetových stránkách právě pracujeme. Prozatím najdete více informací o nás na www.facebook.com/nakladatelstvikher

Máte i vy syndrom Rom?

Tato provokativní otázka je názvem kampaně slovenského sdružení Ľudia proti rasismu. Míří na klasický předsudek, že Romové jsou nepřizpůsobivá masa, ve které najdete maximálně pár světlých výjimek. Cílem je ukázat, že je to přesně naopak. Jaké má kampaň na Slovensku ohlasy? A co se jí podařilo odhalit?

Kampaň staví na tvářích a příbězích integrovaných Romů. Kuchař, učitelka nebo bankovní úřednice. „*Chceme povedať, že Rómovia predsa ne-žijú len v osadách, naopak, je tu obrovská masa Rómov, ktorí takisto zveľaďujú spoločenské hodnoty,*“ říká předsedkyně sdružení Irena Biháriová a dodává: „*Kampaň nemá úmysel nijakým spôsobom stavať sociálne vylúčených Rómov do kontextu tých „zlých“, a integrovaných ako tých „dobrých“. Ambíciou je skôr sprostredkovať verejnosti aj tie informácie a tie aspekty rómskej tematiky, ktoré sa bežne nemedializujú.*“

Ohlasy plné emocí

Na Slovensku se kampaň realizuje prostřednictvím billboardů, televizních spotů, plakátů a také na internetu. Ohlasy jsou plné emocí – pozitivních i negativních. Podle slov předsedkyně sdružení je ta část veřejnosti, která je z principu proti čemukoliv, co se týká Romů, rozezlená. „*Akým právom sme si dovolili vôbec niečo pozitívne o Rómoch vytychnuť, keď oni s nimi majú také problémy*“, popisuje tento přístup Biháriová. Kampaň se ale setkává i s pozitivními reakcemi. „*Dokonca nám viacero ľudí napísalo, že sa až divia, že vôbec ešte máme odvahu a chuť v takomto nadstavenej spoločnosti vyvažovať verejný diskurz a ísť do priamej konfrontácie.*“

Integrovaní Romové mlčí

Kampani se podařilo ukázat na několik klíčových aspektů v problematice romské integrace. Zprv na to, že dokud se do integrace nezapojí integrovaní Romové, těžko se diskurz o Romech coby těch problémových změní. V tomto ohledu patří sdružení Ľudia proti rasismu pochvala za jasně odkomunikované sdělení. Z druhé pak ukazuje na známou skutečnost, že se velká část integrovaných Romů ke své etnicitě nehlásí. Potvrzují to i čísla – jeden v kampani zúčastněný Rom zhruba na padesát oslovených.

„*Chápem, že nechcú byť spoločensky popravení len za to, že sa prihlásia svojou angažovanosťou k rómskej menšine,*“ komentuje to Biháriová. Dodává však: „*Osobne ma to naozaj mrzí, pretože ak sa za Rómov nepostaví práve rómska inteligencia, tak antirómsky postoj verejnosti, médií a časti politikov už nebude mať kto brzdiť pred ozaj nebezpečnými výústienami. Niekedy mám pocit, ako by si neuvedomovali, že keď sa situácia vyostří k pogromom, nikoho nebude zaujímať, koľko daní odvedli a či žijú slušne v paneláku.*“

Má je povzbudit, aby se nebáli ke své etnicitě přihlásit. je známým faktem, že velká část integrovaných Romů se prostě k problematice nevyjadřuje a je tak nějak ráda, že se jejich etnicita neřeší. **Alica Heráková**
Autorka je pořadatelkou Ghettofestu.

co na to naši čtenáři?

Zrovna jsem dočetl druhé číslo Romano hangos z 23. dubna a zaujal mě článek-rozhovor s Laurou Lucií Vedeyovou o trestání rasismu i krádeži. Bude mi dvaatřicet roků, jsem Rom a s rasismem jsem se doteď téměř neseťkával. Připadá mi, že až za poslední rok se to tak hodně vyhrlo, teď vlastně vidím to, co jsem dřív neviděl. Někdy mi skoro připadá, že například televizi stačí, aby Rom někde zařval, a už všichni melou – muž tmavé pleti zařval. Ale když bílý chlap skoro znásilní holčinu, tak neřeknou, že to byl muž bílé pleti. Proč? Tuhletu nenávisť gádžů k Romům převážně vyvolávají média. Když se něco dramatického děje, tak jim to vyhovuje, mají pak co kecat a co psát.

František Slepčík, Karviná.

Vážený pane Pečínko, nemyslím si, že vaše účast na naší akci Miss Roma 19. května 2012 má nějaký význam a smysl. Byl bych velice rád a k tomu vás vyzývám, aby vaše redakce nepoužívala fotografie a propagační materiály z našich akcí, na které nemáte autorská práva, tak jak je tomu řadu let. Před lety, když jsem vás žádal o zveřejnění článku výběru romských dívek na Miss Roma ČR, mi bylo sděleno vaší organizací Společenství Romů na Moravě, že chce finanční vyrovnání, které činilo 7 000 Kč. Domnívám se, že způsob vašeho dlouholetého jednání a chování vůči naší organizaci je dost nevhodný a nedůstojný. Proto vám sděluji, že nemáme o vaše služby a fotografování zájem.

Miroslav Malík, organizátor soutěže Miss Roma 2012, Hodonín.

Draží přátelé, příznivci a známí, opětovně vychází Romano hangos, a to jedenkrát za 14 dní. Bylo by dobré a potřebné uhradit objednané a zasílané Romano hangos, aby mohly naše romské noviny nadále vycházet. Pro nás pro Romy jsou nesmírně důležité, jelikož je to naše zbraň. Palikerav.

Miroslav Tancoš, předseda Romské hospodářské rady ČR, Nový Bor.

Dostalo se mi do ruky druhé letošní číslo Romano hangos a musím uznat – nová „fotostрана“ opravdu dělá Romano hangos sexy :) Mně osobně se to zas tak moc bulvární nezdá. Naopak, vnímám, že fotostрана příjemně okořenila obsah novin. Nejenže to přináší ženské půvaby na stránky RH, ale také pohledy a zkušenosti mladých lidí. Nedomnívám se, že by obsah seriálu byl urážlivý nebo prvoplánový. Domnívám se, že může být prospěšný nejen holčám samotným, ale zároveň to jiným ukáže, že mají spousty možností a příležitostí ve svém životě. Talentovaní lidé určitě inspirují, ale ne každý bude v životě významný umělec, sportovec nebo třeba lékař.

Tomáš Johanna, pracovník sdružení Jekhetane, Ostrava.

Co se týče Khamora, jsem vždy šíleně šťastná, že se tam s divadlem vydáme. Co je pravda, zatím u mě vedli Mahala Rai Banda. A letos se těším na Mec Yek z Belgie.

Lucie Sharrii Oračková, studentka, Brno.

Herec Radim Vašínska připravil pásmo romských pohádek

Budete se divit, až vám uši upadnou a oči vylezou z důlků – tak se jmenuje nový pořad romských vyprávění, který měl nedávno premiéru v Krytovém divadle Orfeus na pražském Smíchově. Navštívila ji i Jana Šustová.

Kdo vstoupí do svérázného podzemního prostoru Krytového divadla Orfeus, neví, kde dřív oči nechat. A když pak principál Radim Vašínska začne vyprávět romské pohádky, to už teprve člověku lezou oči z důlků:

„*Asi před patnácti lety se jeho ženě narodilo v noci dvanáct synů! Nevěděl o nich ani otec ani matka.*“ Musím prozradit, že to, jak se Radim Vašínska dostal k romským pohádkám, souvisí s jeho dlouholetou spoluprací s Českým rozhlasem.

„*To už je tak dlouho, že si skoro ani nepamatuju, jak to bylo! Bud' v tom měl prsty pan režisér Melč, který pracoval na Vltavě, anebo jeho životní družka a přítelkyně, paní Hübschmannová. Vím jistě, že ona mi pověděla o těch pohádkách, ale pan Melč mi asi pověděl o paní Hübschmannové. A tak jsem se k nim dostal. Ty pohádky pro mne byly naprosto šokující a okouzluující, protože mají půvab času, ve kterých vznikaly.*“

Salvy smíchu během představení vyvolávají číslovky, které Romové do svých pohádek zaplétají s velkou oblibou.

„*V jedné pohádce se tak pracuje s čísly, že hrdinové, kteří na začátku mají patnáct let, tak nevím, kolik let jim je na konci. Vypadá to na 55, ale oni jsou přitom pořád osmnáctiletí. Neustále se tam také střídají různé termíny – něco se musí udělat za dva roky, něco za dva týdny, něco za tři dny. Úžasné! Dokazuje to jistou romskou hrdost na to, že dovedou počítat.*“

S romskými pohádkami pracuje principál už řadu let.

„*Začal jsem je dělat, začal jsem je číst, něco se dělalo v rozhlase... S něčím jsem začal jezdit ještě za bolševika přes Pražská kulturní střediska jako s takovým pořadem, kde se mělo dokazovat, že na Romy nezapomínáme. Byl to titul, který moc netáhl. A až po letech, kdy jsme se uhníždili tady v tom krytu, jsem ty pohádky zase vytáhl a začal je vyprávět.*“

Zajímavé také je, odkud Radim Vašínska romské pohádky čerpá:

„*Čerpám je těžce, protože ona existuje jenom jedna knížka, kterou z vyprávění různých autorů dala dohromady paní Hübschmannová. A potom je ještě maličká knížečka, která vznikla ještě za bolševika, je to takový kolibřík, kde jich je asi pět nebo šest, ani teď vám z hlavy nedokážu říct, kdo to dal dohromady a přeložil. Je mezi nimi ale znát rozdílný přístup zapisovatelů. Pohádky z maličké knížečky jsou už trochu poupravenější, kdežto paní Hübschmannová si s tím dala práci, protože perfektně ovládala romštinu, a zachovala štávnatost romského jazyka převedeného do češtiny. Což je úžasná vzácnost, úžasný dar od ní.*“

Zaznělo ve vysílání pořadu O Roma vakeren na Čro.

Bengore, divadlo skoro d'ábelské

Co se skrývá za názvem Bengore? Jde o skupinu, kde spolupracuje 16 cikánských a gádžovských mladých lidí. Minulý rok jsme měli nové vystoupení, nazvané Ironie osudu. Pojednává o cikánské a gádžovské dívce. Šlo o velké kamarádky, ve škole však cikánskou holku rádi neměli. Její gádžovská kamarádka se jí však zastávala. Nechci však vypisovat celý příběh, to musíte prostě vidět.

„*Ironie osudu je velmi krásný příběh, plný emocí, radosti, ale také smutku. Myslím, že jde o dobrý příklad pro lidi a pro svět, aby věděli, jaký by měl být,*“ říká Pepa Horváth, jeden ze 16 herců Bengore.

My, Bengore, chceme, aby lidem došlo, že na tomhle světě nejsou sami a že my – Cikáni, jsme taky lidé.

„*Chceme pomoci všem, co se stále hledají. My se už našli a je nám dobře. Chceme být k lidem vstřícní a je nám jedno, jestli to budou gádžové nebo Cikáni. I v naší skupině máme gádže a jsme za to velmi rádi. Když se podíváme na ulici a vidím, jak děcka nedělají moc dobré věci, jak chodí do heren a není jim pomoci, jsme v šoku. Chceme, aby se k nám šli alespoň podívat. Možná jim dojde, že se dá žít i bez drog, automatů a jiných problémových věcí,*“ říká skupinový osvětlovač, Patrik Ruszó.

„*Dali jsme se dohromady před dvěma lety ve vlaku, na cestě zpátky z Berlína, kde jsme hráli divadlo, které se nám velice zalíbilo. A potom jsme začali nacvičovat a hrajeme doteď,*“ odpovídá na otázku Hana Kakurová. A pokračuje: „*Já jsem jedna ze šesti zakládajících členů. Dál tady působí moje sestra Angela Kakurová, Lucie Oračková, Patrik Ruszó, Staňa a Markéta Funtiovi. Bengore jsou pro mě vším, mám dobré kamarády a děláme něco, co nás všechny zajímá.*“

Druhé vystoupení souboru Bengore pojednává o lásce. Tedy že život může být nejen zlý, ale taky velmi krásný. „*Zkoušíme v IQ Roma servis. Naše vedoucí jsou Ivona Parčiová a Jana Pačínková. IQ Roma pro nás znamená částečně něco jako kdyby rodiče. Paní ředitelka Katarína Klamková nás podporuje a chce, abychom pomohli Cikánům pochopit, jaký život je a že se dá žít i lépe,*“ vysvětluje Pepa Horváth.

Co chcete popřát Bengorům do budoucnosti? Pepa: „*Přeju naší skupině hodně úspěchů v hraní,*

hodně zdraví, štěstí a Boží požehnání!“

Patrik: „*Jen dobré členy, dobré srdce a poselství Romákům i Čechům!*“

Hana: „*Nikomu nic zlého nepřegu, jen všem dobré skutky. A nám? Jen dobré stíny za plátnem a ty zlé nechat doma.*“

V případě zájmu, že byste si chtěli prohlédnout naše webové stránky, omrknout naše fotky nebo nám napsat vzkaz, koukněte se na naše stránky www.bengore.webnode.cz

Lucie Sharrii Oračková

Slet sokolských plakátů 1901–48

V rámci letošního 150. výročí založení Sokola se uskuteční mimořádný výstavní projekt, na němž bude vůbec poprvé k vidění komplexní soubor výtvarné a grafické tvorby k všesokolským sletům z let 1901–1948 od předních českých výtvarných umělců, jakými byli Mikoláš Aleš, Jakub Obrovský, Alfons Mucha, Max Švabinský nebo Karel Svolinský.

Výstava je přidruženým programem 25. bienále Brno 2012 a součástí krajského sokolského sletu. Patronkou výstavy je Jana Kánská, dcera Milady Horákové.

Exponáty na výstavu zapůjčili: Národní muzeum, Moravská galerie v Brně, Moravský zemský archiv a Státní okresní archiv v Uherském Hradišti.

Základní informace:

Název výstavy: SLET SOKOLSKÝCH PLAKÁTŮ 1901–1948
Výstava: 31/5/2012–24/6/2012
Vstupné: Vstup volný
Otevírací doba: Dům umění města Brna, středa–neděle od 10 do 18 hodin
Datum vernisáže: 30/5/2012 18:00

Ideový koncept: Michal Doležel, Robert Václavík (Sokol Brno I)

Kurátor: Michal Doležel
Asistent kurátora: Robert Václavík

Spoluautoři: Tomáš Mazáč, Tomáš Růžička, Jonáš Hájek, Jan Cimr

Architektonické řešení: Tomáš Růžička

Grafické řešení: Martina Zachrlová (Střední škola umění a designu, stylu a módy Brno)

Odborná spolupráce: Marta Sylvestrová (Moravská galerie v Brně) Petr Štembera (Uměleckoprůmyslové muzeum Praha)

Příprava exponátů: Lucie Swierczeková, Petr Jechort (Národní muzeum), Marta Sylvestrová (Moravská galerie v Brně), Lucie Křížová (Moravský zemský archiv v Brně)

Jazyková spolupráce: Dita Skřivanová

Propagace: Barbora Prudilová
Patronem výstavy je dcera Milady Horákové Jana Kánská

Za půjčení exponátů děkujeme těmto institucím:

Národní muzeum, Moravská galerie v Brně, Moravský zemský archiv v Brně, Státní okresní archiv Uherské Hradiště, Ne boľtai! Collection a Sokol Brno I.

Veronika Fečová: Dívka, co dokáže žít ve třech...

Dokončení ze str. 1

ký menší konflikt, učitelé i ředitel hned zakročili, takže jsme se neměli čeho bát.“

Učitelé i spolužáci měli Veroniku, jak sama říká, rádi a se všemi vždycky vycházela skvěle. Pokud jde o předměty, bavilo ji skoro všechno, protože si všechny předměty s kamarádkami dokázaly udělat zábavně. „Vždycky mě zajímaly spíš jazyky a dodnes nesnáším matematiku,“ objasňuje.

V současnosti studuju třetím rokem kosmetické služby. Jde o obor s maturitou. Rodiče původně své dceři řekli, že má na lepší vzdělání, takže si vybrala školu Mezinárodních a veřejných vztahů. „Vydřela jsem tam ale jen rok. Škola mě vůbec nebavila, a tak jsem přemluvila rodiče, abych mohla přestoupit na kosmetičku,“ hodnotí své cesty.

Ve škole ji ale baví spíš obor než kolektiv spolužáků: „Ve škole je sice pár Romů, ale moc se tam s nikým nebavím. Ve třídě jsem Romka jen já, ale prostě jsme tam samé holky a je to hrůza, časté hádky a pomluvy.“

Zajímá nás proto, jaká muzika, zpěváci a vůbec životní styl této mladé Romce, vyrůstající mezi Neromy, nejvíce sedne. „No nejradši poslouchám starší muziku. Styly jako funky, r'n'b, gospel, soul, pop, a spíš neromskou hudbu, hlavně zahraniční. Když už tu romskou, tak Gulo čar, Milan Kroka, Connection a Pardubice. S kamarádkama chodíme po různých akcích do oblíbeného klubu MI, kam přicházejí převážně cizinci. Hrajou tam nejlepší muziku a máme tam plno kamarádů. Jinak rádi děláme akce u nás doma, grilovačky a pikniky. Pozveme pár kámošů a je fajn. Každoročně chodím na festival Khamoro, jinak se mezi Romy moc nedostanu,“ říká.

Ptáme se ještě, jak Veronika vidí tvorbu romských souborů. Nestojí některé na místě? „Částečně souhlasím. Většina romských kapel hraje stejně a nejde je ani rozeznat. Dříve tomu tak nebylo. Když si poslechnete starší kapely jako například Gondolánovi, Bagárovi, Fečo-

vi Roma štar nebo Terne čhave, které hrály v 60. letech, uslyšíte, že každá z nich měla svůj určitý styl, podle kterého jste je poznali. Zdá se mi, že se některé romské soubory zasekly na jednom místě a už nerozvíjí se dál.“

Veronika však kromě romského a českého objevila ještě třetí svět: „Já se bavím nejvíce s cizinci. Gádžovskou kamarádku mám jen jednu. Jsme taková mezinárodní parta, samozřejmě se člověk nejlíp cítí mezi svými. Bohužel mezi Romy taky moc kamarádů nemám. Nejradši trávím čas s rodinou. Kamarádi k nám také rádi chodí. Z našich romských tradic bych ráda uchovala svátky, jako jsou Vánoce, Velikonoce, křtiny a svatby. Za neudržitelné považuju kočování, které už díky modernímu pohledu zmizelo.“

Maturita, pak práce, pak dítě

Co se týká vlastního zpívání a tancování, Veronika už od čtyř let chodila do kroužku Čavorikani luma, kde se také hrálo divadlo a muzikál. Cestovala tak po celé ČR. „Jednou jsem měla do mikrofonu říkat básničky, aby se v zákulisí stihli ostatní převléct. Bylo mi asi šest a hrozně jsem se styděla, přišla jsem k mikrofonu, rozhlídla se, usmála, uklonila a odešla. Tohle nezapomenu,“ uculuje se. „Vždycky mi pak říkali, že jsem ozdůbka, protože jsem nemluvila, nic nedělala, jen se smála.“

Do paměti se Veronice zarylo i vystoupení, kde se mluvilo a zpívalo romsky. Byl to muzikál Zloděj a jeho svět: „Skoro nikdo nevěděl, co přesně říká, ale zahráli to skvěle. Šlo o muzikál, který napsal můj praděda. Cvičili jsme to hrozně dlouho a bylo to úžasný. Byly tam děti od šesti do patnácti let a všichni to zvládli.“

Skupinu Čavorikani luma do teď vede hlavně Verončina babička Olga Fečová, která kroužek založila. „Hodně jí pomáhají její dcery Ludmila a Erika. Je to dětský kroužek a všichni, kteří s kroužkem

začínali, už vyrostli. Babička to ale nevzdává a snaží se pořádát různé akce pro další děti,“ popisuje její vnučka.

Veronika nám také prozradila své ambice a plány do budoucna: „Teď musím hlavně dokončit školu, udělat maturitu. Potom chci jít na vysokou, ještě přesně nevím, jaký obor, ale bude to něco ve zdravotnictví. Můj sen je mít estetickou kliniku. Na klinice budu mít kadeřnictví, kosmetiku, zubní ordinaci, plastiku. Na způsob GHC kliniky v Praze. Chci i cestovat, nejradši bych se podívala do všech zemí na světě. Nejvíce chci do Ameriky a Thajska. To jsou dvě místa, která v budoucnu určitě navštívím. A do toho všeho ještě založit rodinu. Nevím jak to zvládnou, ale ráda bych měla dítě tak v pětadvaceti.“

Rodiče i sourozenci aktivitu Veroniky berou pozitivně a podporují ji. Vždycky jí řeknou: „Ty na to

máš, tak se nepodceňuj!“ A Veronika se pak snaží je nezklamat.

A její životní vzory? Má jich hodně: „Miluju Stevieho Wondera, Michaela Jacksona, Whitney Houston a Beyoncé. To jsou pro mě ti nej. Z Romů můžu být pyšná na svou rodinu, hlavně na máho tatku, je to nejlepší jazzový kontrabasista v ČR, nedávno získal Anděla za world music. Můj děda patří mezi nejvýznamnější romské houslisty. Napsal mnoho známých písní. Pyšná můžu být i na tetu Eriku Fečovou. Je to skvělá zpěvačka, působí v kapelách Navigators, Connection a má i vlastní kapelu. Obdivuju i svou prababičku Olgu Fečovou. Neuvěřitelně energický člověk! Ona má víc energie než já – pořád dělá různé akce pro děti, snaží se je nasměrovat správným směrem. V 60 letech udělala maturitu, v 65 řidičák a letos se začala učit hrát na housle. Bude jí 70 a pořád má

plno aktivit. Pana Emila Ščuku osobně sice neznám, ale vím, že pro Romy dělá hodně, a za to má také můj obdiv.“

Nešlo samozřejmě obejít otázku, jestli jedna z nejmladších členek rodu Fečových dostává nabídky na focení. „Občas, ale vždy je odmítnu. Jednou jsem fotila se Saudkem a to bylo zábavné. Necítím se dobře, když se musím na povel nějak zatvářit.“

Nejhorší je stát a nic nedělat

Život ale není jen focení a už ve středoškolských letech si na sebe člověk musí částečně vydělávat. „Minulý rok o prázdninách jsem pracovala v call centru, nic moc zábavného, ale dalo se to přežít. Co se nedalo přežít, byla práce v obchodě. Stát celý den na nohách a nic nedělat, to je nejhorší. Teď jsem začala pracovat jako kosmetická poradkyně pro jednu firmu. Baví mě to a můžu si vydělat dost slušné peníze při škole,“ shrnuje skoro už devatenáctiletá Romka své pracovní zkušenosti.

Kdyby mohla Veronika ovlivnit nějaké změny, na straně většinové společnosti by ráda změnila názor na Romy: „Neměly by vůči nám existovat předsudky, nepatříme do jednoho pytle. A Romové? Ti by se měli hlavně vzdělávat! Určit si v životě nějaké cíle a jít za nimi. Zdá se mi, že většina mladých Romů vůbec neví, co od života chce. V dnešní době jsou různé aktivity, do kterých by se Romové měli zapojit a rozšířit si obzory a možnosti. Měli by rozvíjet své talenty, věnovat se věcem na sto procent a nezahazovat své sny.“

Na konec pár slov této moderní Romky k politice. „Tak politiku tu fakt moc nesleduju, takže v ní nemám žádné oblíbence. Mám zkušenost s občanským sdružením Slovo 21, které organizuje kulturní a vzdělávací projekty, to je podle mě nejdůležitější. Myslím, že podobná sdružení mohou v Romům v naší zemi hodně prospět.“

Ptal se Pavel Pečinka

Muzeum romské kultury

Bratislavská 67, 602 00 Brno, tel.: 545 571 798

e-mail: media@rommuz.cz, www.rommuz.cz

MHD: tram. 2, 4, 9, zast. Tkalcovská, tram. 3, 5, 11, zast. Dětská nemocnice

Program na květen 2012

OTEVÍRACÍ DOBA V NEDĚLI PRODLOUŽENA DO 18⁰⁰ (poslední vstup v 17¹⁵)

Stálá expozice: Příběh Romů

Stálá expozice představuje příběh Romů ve světových dějinách. Na historické ose ukazuje kulturu Romů i změny v jejich způsobu života od Indie po dnešek.

NOVĚ OTEVŘENO!

Ferdinand Koci. Strípky z tvorby romského výtvarníka

Výstava děl malíře a výtvarníka albánského původu žijícího v Anglii. Výstava je součástí evropského projektu R.I.C.E.

Lačo lav sar maro / Dobré slovo je jako chleba

Romští autoři ve fotografiích Lukáše Houdka.

Série černobílých portrétů představuje méně známou součást českého a slovenského literárního kontextu – tvorbu Romů. Fotografie vznikly v rámci cyklu Šukar laviben le Romendar (Romové píší...) pod záštitou občanského sdružení ROMEA.

Romano suno – Romský sen. Básně, povídky a obrázky

Na velkoformátových panelech se představuje to nejlepší ze soutěže mladých romských talentů, kterou od roku 1997 pořádá Nová škola o. p. s.

Oliver v. Mengersen: Romové a Sintové v Německu. Historie a současnost

Přednáška z cyklu Kdo jsou Romové? Oliver v. Mengersen působí od roku 1998 v Dokumentačním centru německých Sintů a Romů v Heidelbergu a je akademickým pracovníkem katedry historie na Univerzitě

v Heidelbergu. Ve své přednášce se zaměří na dějiny Sintů a Romů od jejich příchodu na německé území v 15. století, popíše jejich první přijetí ve středověké společnosti a následně pronásledování v období novověku. Speciální pozornost bude věnována dějinám 20. století, které jsou právě v Německu spojeny s počátkem nacistického pokusu o vyhlazení Romů a Sintů v celé Evropě. Přednáška proběhne v německém jazyce, bude tlumočena do češtiny.

22. 5. v 17⁰⁰
Filozofická fakulta MU v Brně, Arne Nováka 1, Brno

MUZEJNÍ NOC V MUZEU ROMSKÉ KULTURY

19. 5. 2012

Muzejní dvůr:

18⁰⁰–20³⁰ • Ukázka kovářského řemesla v podání slovenského kováře Ivana Šarközyho

20⁵⁰ • Bengore. Amatérské divadlo občanského sdružení IQ Roma servis

Knihovna:

18¹⁵–19¹⁵ • Amare čhavenge – Naším dětem

Jazykové a literární hrátky pro děti i dospělé s romským spisovatelem Emilem Cinou, autorem mnoha říkanek a krátkých povídek

Dětský ateliér:

19¹⁵–20¹⁵ • Workshop s designérkou Nicole Taubinger

Prostranství před Muzeem romské kultury:

19¹⁰–20⁴⁰ • Koncert Antonína Gondolána a jeho kapely
21¹⁰ • Princezna Tma. Divadlo Líšeň

Otevírací doba • po a so zavřeno • út–pá 10–18, poslední vstup 17¹⁵ • ne 10–18, poslední vstup 17¹⁵

Vydávání Romano hangos podporuje Ministerstvo kultury ČR

Adresa redakce Romano hangos a Společenství Romů na Moravě

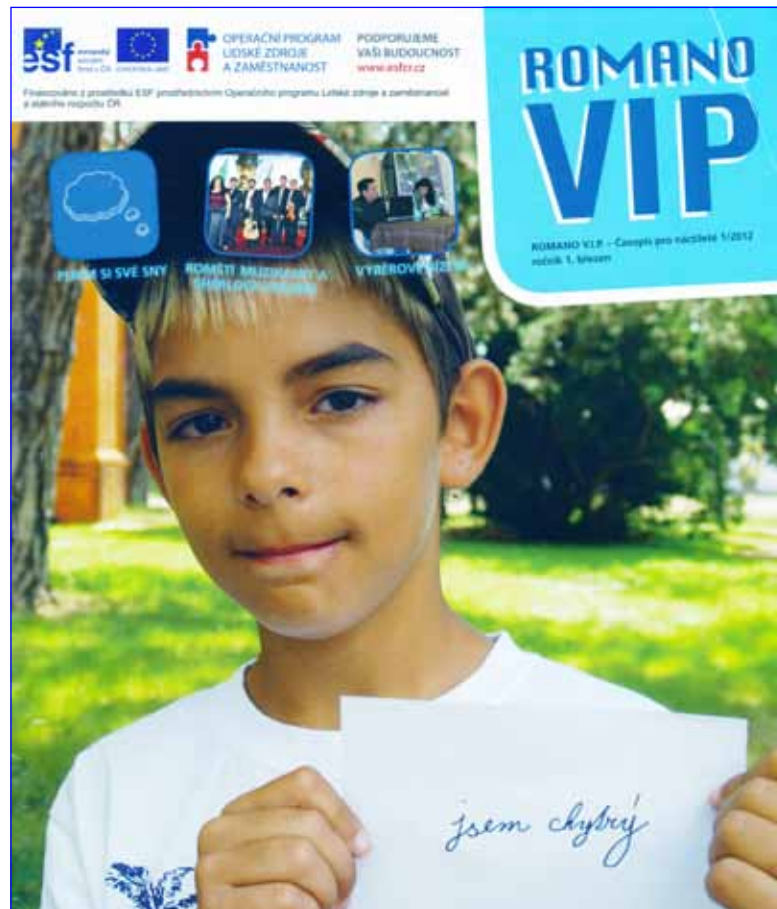
Bratislavská 65a, Brno 602 00
tel.: 545 246 673 www.srnm.cz
číslo účtu: 27-488570217/0100

PŘEDPLATNÉ ROMANO HANGOS

Příjmení a jméno:	Ulice, číslo domu:
PSC, místo:	Datum narození:
E-mail:	Telefon:
Název a sídlo peněžního ústavu:	Číslo účtu:
Název organizace:	Adresa:
IČO:	DIČ:
Počet objednaných výtisků:	Od čísla:
Způsob platby: ☐ hotově ☐ bankovním převodem bez faktury; variabilní symbol: ☐ složenkou ☐ bankovním převodem na fakturu	

Vyplněný formulář zašlete na adresu: Romano hangos, Bratislavská 65a, 602 00 Brno.
Komerční banka Brno-město; číslo účtu: 27-488570217/0100. Cena předplatného na rok 2011 činí 240 Kč.

Soukromá střední škola podnikání a managementu

Havlíčková 16, 680 01 Boskovice

NABÍDKA VOLNÝCH MÍST

pro studium v prvním ročníku čtyřletého maturitního studia oboru EKONOMIKA A PODNIKÁNÍ (63-41-M/01), ve školním roce 2012/2013, ve druhém kole přijímacího řízení (od 24. dubna)

Přijímací zkoušky v rámci přijímacího řízení žáci nekonají!

Studium je vhodné pro žáky národnostních menšin (vietnamská komunita, romská komunita, cizí státní příslušníci).

Informace o naší střední škole:

- malá střední škola rodinného charakteru (počet studentů 78)
- čtyřletý studijní obor **Ekonomika a podnikání** (63-41-M/01)

Zaměření:

- management obchodu
- management informačních a komunikačních technologií

Studenti získávají znalosti:

- Jazykové, ekonomické, odborné z oblasti obchodních dovedností a informačních technologií.
- Výuka jazyků: povinná výuka anglického a německého jazyka – studenti jsou rozděleni od prvního ročníku do skupin (začátečníci, pokročilí), eliminují se rozdíly ve znalostech jazyků.
- Výuka ekonomických předmětů: osvojí si znalosti základních ekonomických pojmů, orientují se v problematice marketingu a managementu, ovládají vedení účetnictví, jsou obeznámeni s právními předpisy z účetní, daňové, obchodní a dalších oblastí souvisejících s podnikatelskou činností.
- Výuka odborných předmětů: studenti ovládají psaní na PC (program Mont Blue), pracují s kancelářskou technikou, využívají prostředky informačních a komunikačních technologií, internet prostřednictvím wi-fi ve všech prostorách školy.
- Projektová výuka – tento způsob vyučování průřezově zasahuje nejen výuku cizích jazyků, ale také výuku ekonomických, odborných předmětů a v neposlední řadě výuku informačních a komunikačních technologií.
- Praktická výuka: uskutečňuje se na základě 45 smluv se státními úřady a organizacemi, firmami ze státního i soukromého sektoru (COOP, Ahold, TESCO, INCENTRUM). Žáci také využívají školní fiktivní firmy, kde si ověřují znalosti a dovednosti spoluprací s partnerskými školami a jejich fiktivními firmami na Slovensku, v Maďarsku a Rakousku. V posledních třech letech účast na čtyřech mezinárodních veletrzích fiktivních firem, 3× Rakousko, 1× Maďarsko.

Důležité informace: školné 450–900 Kč měsíčně (diferencované dle finančních příjmů rodičů), tj. 9 000 Kč ročně.

Nejnižší školné ze soukromých středních škol

v Jihomoravském kraji. Možnost ubytování a stravování.

KONTAKTY: telefon: 516 452 911, e-mail: ssps.boskovice@seznam.cz, www.ssspm.cz, ředitel školy: Ing. Jaroslav Kašpárek, tel.: 737 767 573, e-mail: kasparek.jaroslav@centrum.cz

Ing. Jaroslav Kašpárek, ředitel školy

Romano hangos / Romský hlas. Vychází s podporou Ministerstva kultury České republiky. Vydává Společenství Romů na Moravě. Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod č. E 8154. Šéfredaktor: Pavel Pečinka, tel.: 728 916 007, e-mail: pecinkapavel@seznam.cz. Redakce: Karel Holomek, Gejza Horváth. Sazba: Radim Šašínska. Externí spolupráce: Kateřina Danyiová, Praha; Jakub Krčík, Praha. Elektronická verze: www.srnm.cz. Redakční rada: Jan Horváth – obč. sdružení Studénka; Jiřina Somsiová – předsedkyně obč. sdružení, Olomouc; Jana Horváthová – ředitelka Muzea romské kultury, Brno; Jiřina Šíková, socioložka; Kumar Vishwanathan, Ostrava; Hynek Zíma, Brno. Adresa redakce: Bratislavská 65a, 602 00 Brno, tel.: 545 246 673, e-mail: rhangos@volny.cz. IČO vydavatele: 44015178. Bankovní spojení: Komerční banka Brno-město, číslo účtu: 27-488570217/0100. Tiskne: Grafex, spol. s r.o., Kolonie 304, 679 04 Adamov. Rozšiřuje: Kongrestakt Brno.